

Drabancz Áron – El-Meouch Nedim Márton:

Jókor jó helyen – Növekedésre képes cégek átmeneti likviditási nehézségein enyhít a bértámogatási program

A kormány által idén tavasszal bejelentett bértámogatási programokban már közel 30 ezer vállalat vesz részt, 250 ezer munkavállalóra vonatkozó igénnyel. Az igénybe vevő vállalatokról idáig keveset tudtunk, de a 2018-as beszámolók alapján végzett elemzésből kiderül: megfelelő jövedelmezőségű és alacsony eladósodottságú cégekről van szó, amelyeknek azonban átmeneti likviditási nehézségei adódhatnak a koronavírus gazdasági hatásai következtében. Ez az igénybe vevői kör összecseng a program átmeneti, likviditást segítő, egyébként életképes cégeknek védőhálót biztosító jellegével. Az egyes bértámogatási programok igénybe vevőit tekintve eltérések tapasztalhatók: a kutatás-fejlesztési bértámogatást az ezen a területen jelentős súlyt képviselő nagy, külföldi tulajdonú, budapesti székhelyű, termelékeny, illetve feldolgozóipari vállalatok, míg a munkahelyteremtési bértámogatást a mikro-, hazai, vidéki székhelyű, valamint Növekedési Hitelprogramon belül folyósított hitellel rendelkező cégek veszik igénybe relatíve nagyobb arányban. Mindeközben a bértámogatási programokról általánosan elmondható, hogy a koronavírusra igazán érzékeny ágazatok valamelyest felülreprezentáltak a résztvevő vállalatok között.

A koronavírus negatív gazdasági hatásai miatt a kormány gazdaságvédelmi akciótervet hirdetett. Az akcióterv részeként három bértámogatási program is bejelentésre került: (1) a munkahelyvédelmi bértámogatás, (2) a kutatási, fejlesztési és innovációs szektor magasan képzett munkavállalóinak bértámogatása (kutatás-fejlesztési bértámogatás), valamint (3) a munkahelyteremtő bértámogatás. A programok 3-6 hónapos bérkiegészítésekkel nyújtanak segítséget a munkáltatók számára a munkavállalóik tovább foglalkoztatásához, a munkahelyek megtartásához és új munkahelyek teremtéséhez. A kormány célja a munkanélküliségi ráta koronavírus válság okozta növekedésének lelassítása volt. Ezt a vállalatok likviditásproblémáinak átmeneti enyhítésén keresztül igyekeznek elérni, mely így a későbbiekben segítheti az újraindulást, valamint a gyártási kapacitások visszaépítése is gyorsabban mehet végbe. A programoknak már [250 ezer munkavállaló](#) foglalkoztatásának megtartásában vagy munkahelyének létrehozásában volt szerepe.

A programokban résztvevő vállalatokról azonban összességében kevés információnk van. Ebben a cikkben ezt az űrt igyekszünk pótolni: bemutatjuk, hogy a programot 2020. július 17-ig igénybe vevő vállalatok adatai alapján milyen megállapításokat tudunk tenni a résztvevőkre vonatkozóan.

Felhasznált adatok

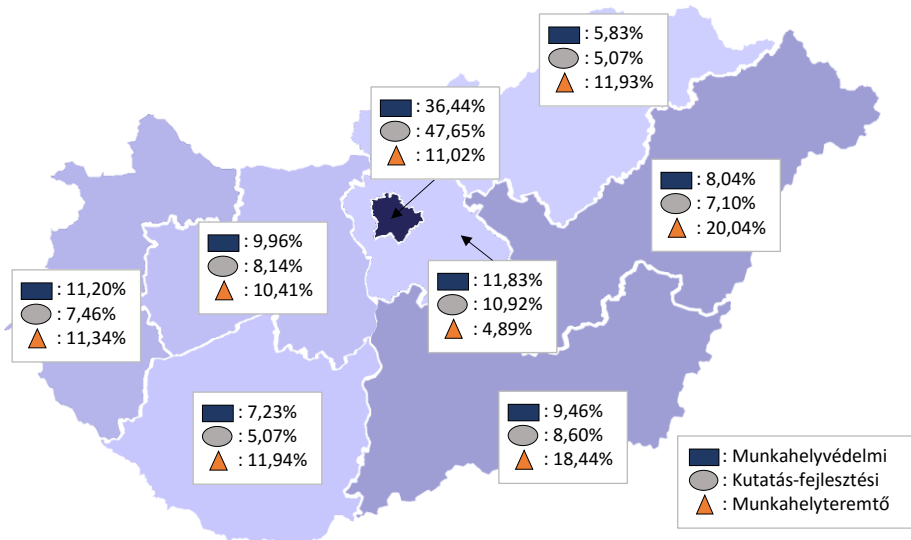
A bértámogatási programokra pályázó vállalatok elemzéséhez a kettős könyvvitelt végző vállalatok 2018-as, a Nemzeti Adó és Vámhivatal számára benyújtott bevételeiben található gazdasági adatokat és a Központi Hitelinformációs Rendszer 2019-es hiteladatait használtuk fel. Előbbi adatbázis egyéni vállalkozókat, önkormányzatokat és egyszeres könyvvitelt végző vállalatokat nem tartalmaz, így az elemzés az adatbázisban fellelhető 18,5 ezer, támogatási igényt benyújtó vállalatra vonatkozik. Ezen vállalatok a kettős könyvvitelt végző vállalati adatbázis darabszám szerint 4,5 százalékát, mérlegfőösszeg szerint 12 százalékát és létszám arányosan 23 százalékát teszik ki.

2020. július közepéig a három programra közel 30 ezer vállalat pályázati igénye érkezett be, melyből ekkor 24,3 ezer vállalat pályázata már pozitív elbírálásban részesült. A július 17-i adatok alapján legnagyobb számban a munkahelyvédelmi bértámogatást (14 ezer pályázó, 200 ezer munkavállalóra, 32,5 milliárd forint támogatási összeggel) és a munkahelyteremtő bértámogatást (16,5 ezer pályázó, 35 ezer munkavállalóra, 41 milliárd forint támogatási összegre) igényelték, miközben a kutatás-fejlesztési bértámogatásra közel 1000 vállalat pályázati igénye érkezett be (17,5 ezer munkavállaló, 13,5 milliárd forint támogatási összeg). Közel 2 ezer vállalat több bértámogatási programra is benyújtott pályázatot.

Támogatott vállalatok: hol vannak és mekkorák?

Az igénylő vállalatok átlagosan a dolgozóik 38 százaléka után igényeltek támogatást, támogatási formára bontva ez a munkahelyvédelmi bértámogatásnál a vállalatok munkavállalóinak 47, kutatás-fejlesztési támogatásnál a munkavállalóik 11, munkahelyteremtőnél pedig a munkavállalóik 19 százalékát jelentette. Területi eloszlásukat tekintve az igénylő vállalatok 26 százaléka budapesti székhellyel rendelkezik, míg a többi magyarországi régió az igénylő vállalatok 8-14 százalékát adja (1. ábra). Budapest és Közép-Magyarország kivételével az összes régió felülreprezentált, 1-5 százalékponttal haladják meg sokasági (azaz az összes vállalaton belül mért) részarányukat darabszám és foglalkoztatott létszám szerint.

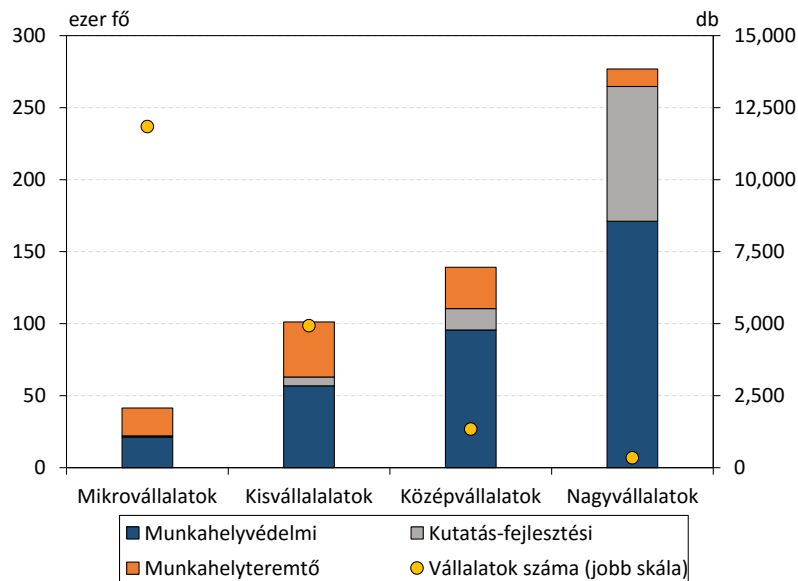
1. ábra: A támogatást igénylő vállalatok regionális eloszlása támogatási típusonként

Forrás: ITM, NAV.

A mikrovállalatok igénylési részaránya (64%) jelentősen alatta marad sokasági részarányuknak (92%), azaz a kis-, közép- és nagyvállalatok felülreprezentáltak. Ez azonban nem tekinthető kiugró jelenségnek, és más pályázati források igénybevétele esetén is jellemző a pályázatok adminisztratív igényei következtében. Az igénylő közép- és nagyvállalatok (a cégek 9 százaléka) alkalmazzák az igényt benyújtó vállalatok foglalkoztatottjainak 74 százalékát (2. ábra). Támogatási forma szerinti bontást tekintve a kutatás-fejlesztési támogatást nagyobb arányban igénylik a nagyvállalatok, mint a másik két támogatás típusát, míg a munkahelyteremtő támogatást igénylők túlnyomó része, 72 százaléka mikrovállalkozás. A programban részt vevő vállalatok 93 százaléka hazai tulajdonú vállalat, azonban foglalkoztatotti létszámot tekintve a munkavállalóknak csak 57 százaléka tartozik magyar tulajdonú vállalathoz.

2. ábra: Támogatást igénylő vállalatok méretbeli megoszlása foglalkoztatott létszám és darabszám szerint

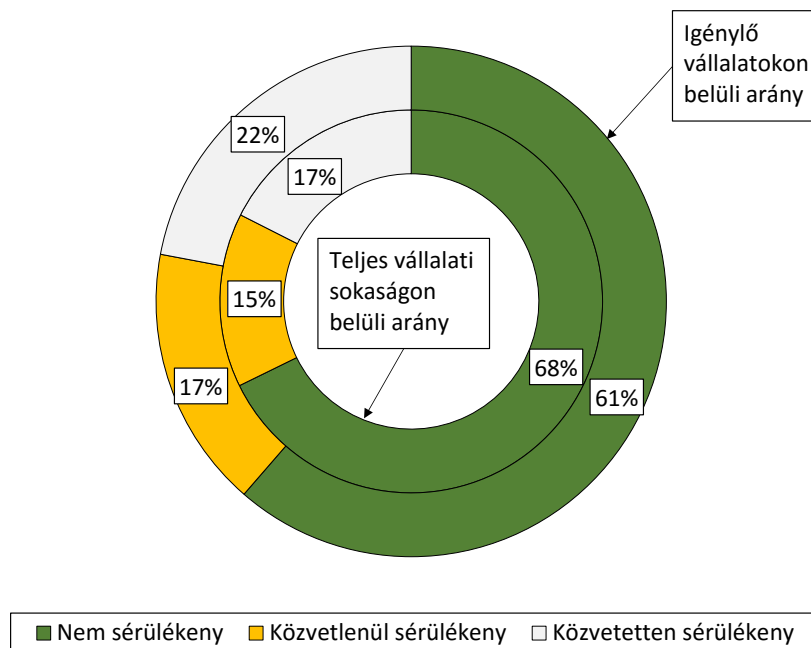

Forrás: ITM, NAV.

Jövedelmező és nem túlzottan eladósodott vállalatok az igénylők között

A koronavírus hatására egyes ágazatok különösen sérülékeny állapotba kerültek, mellyel részletesen a májusban megjelent [Pénzügyi stabilitási jelentésben](#) is foglalkoztunk. A támogatási programokban ezen érzékeny ágazatokba tartozó vállalatok enyhén felülreprezentáltak foglalkoztatotti létszámukat (3. ábra) és darabszámukat tekintve. Ebben a munkahelyteremtő bértámogatásnak volt jelentős szerepe, hiszen a sérülékeny vállalatok sokasági arányukat legnagyobb mértékben ezen támogatási formánál haladták meg. Két adatfelvételi időpontban (2020. május 28 és 2020. július 17) elvégzett elemzésünkéből kitűnt, hogy a támogatásokra a kisebb és sérülékenyebb ágazatokban tevékenykedő vállalatok a pályázati időszak későbbi szakaszaiban az addig tapasztaltnál nagyobb arányban pályáztak. Ágazati szempontból elmondható, hogy a feldolgozóiparba tartozó cégek jelentősen felülreprezentáltak az igénylő vállalatok között mind vállalatszám, mind foglalkoztatottak száma alapján.

3. ábra: Sérülékenységi megoszlás foglalkoztatott létszám szerint az igénylő vállalatok között és a sokaságban

Megjegyzés: Sérülékeny vállalatok azok a vállalatok, amelyek sérülékeny ágazatban (TEÁOR besorolás szerint) működnek. A sérülékenységi számításokról részletes leírás található a 2020 májusi [Pénzügyi Stabilitási Jelentés](#) végén lévő módszertani mellékletben. Forrás: ITM, NAV, MNB.

A programokban részt vevő vállalatok jövedelmezőségi helyzete 2018-as adatok alapján nagyrészt kedvezőnek tekinthető, mely bértámogatási formától függetlenül igaz. A vállalatok darabszám szerint kétharmada 5 százaléknál nagyobb sajáttőkearányos profittal (ROE, adózás előtt) rendelkezik (e vállalatok a foglalkoztatottak 75 százalékát fedik le), míg a vállalatok – darabszám és létszám szerint is – közel felénél a ROE mutató a 15 százalékot is meghaladja. A jövedelmezőségi eloszlás a támogatást igénylőkön belül hasonlóan alakul, mint a jövedelmezőség sokasági eloszlása.

Ezzel szemben a támogatást igénylő vállalatok jellemzően alacsonyabb likviditással bírnak, ami összecseng a bértámogatás átmeneti, likviditásnyújtó céljával. A kisebb likviditással jellemezhető vállalatok az igénylő vállalatok foglalkoztatottjainak háromnegyedét adják. Likviditási helyzetet vizsgálva a támogatást igénylőkön belüli eloszlás eltér a sokasági eloszlástól, a relatív alacsony likviditással rendelkező vállalatok a sokasági részarányuknál jelentősen magasabb, annál kétszer nagyobb arányban igényeltek támogatást. Így a bértámogatási programok olyan vállalatoknak nyújtanak védőhálót, amelyek az átmeneti likviditási nehézségek áthidalását követően vélhetően vissza tudnak az értékteremtő működéshez.

Likviditás, jövedelmezőség, eladósodottság: hogyan mértük?

Likviditási mutatóként a személyi jellegű ráfordítások pénzeszközökhöz viszonyított arányát, jövedelmezőségi mutatóként a sajáttőke-arányos adózás előtti eredményt, míg eladósodottsági mutatóként az Adósság/EBITDA mérőszámot használtuk. Alacsony likviditásúnak tekintettük azon vállalatokat, ahol a fenti mutató meghaladta a kettőt. Az eladósodottság esetében pedig a következő kategóriákat képeztük meg a mutató értéke alapján: 1) Alacsonyan eladósodott: 0-1 közötti érték; 2) Mérsékelten eladósodott: 1-4 közötti érték és 3) Jelentősen eladósodott: 4 feletti vagy negatív érték.

Az igénylő vállalatok 51 százaléka nem rendelkezik hitellel, a hitellel rendelkezőknek pedig több, mint háromnegyede alacsonyan, vagy csak mérsékelten eladósodott. A programban részt vevő vállalatok a teljes hitelállomány 19 százalékát, az ágazati szempontból sérülékeny hitelállomány 18 százalékát, a vállalati hitelállományon belül kiemelkedő szerepet vállaló Növekedési Hitelprogramon belül folyósított hitelállománynak pedig 16 százalékát birtokolják.

Konklúzió

A kormány által indított bértámogatási programok a likviditásszűkében lévő, de alapvető működésüket, jövedelmezőségüket tekintve megfelelő állapotban lévő vállalatokat találta meg, továbbá a sérülékeny ágazatokban lévő vállalatok a részarányuknál enyhén nagyobb mértékben kerültek be a programokba. Az egyes támogatási formák felhasználói bázisát tekintve a kutatás-fejlesztési támogatást relatíve nagyobb arányban veszik igénybe az ezen a területen egyébként is jelentős súlyt képviselő külföldi, nagy, feldolgozóiparban tevékenykedő, termelékeny, illetve budapesti székhelyű vállalatok a többi támogatási formához képest. Ezzel szemben a munkahelyteremtési támogatást igénylők túlnyomó része mikro-, valamint hazai, vidéki székhelyű vállalkozás, és körükben – az elmúlt években főképp beruházási célú – Növekedési Hitelprogramon belül folyósított hitellel rendelkező vállalatok felülreprezentáltak. Összességében elmondható, hogy a bértámogatási programok alapvetően azon vállalatoknak szólnak, amelyek problémái csak átmenetiek, és hosszú távú működésük a korábbi beszámolójuk alapján relatíve biztos lábakon áll.

„Szerkesztett formában megjelent a világgazdaság.hu oldalon 2020. augusztus 27-én.”